

όπου να είχε πάρει την κακή συνήθειαν να βρίζη ή να βλαστημάη. Μπορούμε καλώςτα να του εἰπούμε: Μὴ βρίζης ἢ Μὴ βλαστημάς, ἐπειδὴ τὸ νὰ μὴ βρίζῃ καὶ βλαστημάη εἶναι μιὰ ἐντολὴ ὅπου σὲ αὐτὴ δὲν εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ ὑποταχθῇ καὶ νὰ ὑπακούσῃ, ἔχοντας μάλιστα καὶ συμφέρον, ὅξω μόνον κι' ἂν ἤθελ' ἦναι κανέναν φρενοβλαθῆς.

Ἐγὼ δὲν εἶχα εἰπεῖ « Ἀγαπάτε τοὺς Βουλγάρους », καθὼς θὰ τὸ ἔλεγε ὁ Χριστός· μῆτε εἶχα εἰπεῖ « Ἀφήσατε τοὺς Βουλγάρους νὰ κάμουν ὅ,τι θέλουν καὶ μὴν ἀνακατόνεστε, καὶ μὴ μιλήτε, καὶ μὴν ὑποστηρίζετε τὰ δικαιώματά σας »· ἀλλὰ εἶχα εἰπεῖ ἀπλούστατα « Μὴ βρίζετε τοὺς Βουλγάρους ». Μόνον σὲ ἓναν ἐξηγούμενον καὶ ζουρλὸν ποιητὴ θὰ ἔμπορούσε νὰ συμπαθηστῇ τοῦτο, καὶ μόνον γιὰ ἐκεῖνον θὰ ἔμπορούσε τινὰς νὰ εἰπῇ ὅπως τὸ ζήτημα δὲν τὸ λύει ἡ ξερὴ λογικὴ.

Καὶ τὸν τέτοιον ποιητὴ δὲν θὰ τὸν ἐσυνερίζουσαν καὶ θὰ τὸν ἐσυγχωρούσαν ἴσως καὶ οἱ ἴδιοι οἱ Βουλγάροι. Ἀλλὰ ὡς κ' ἐκεῖνος ὅμως, ὑποχρεωμένος θὰ δύνοσταν νὰ περιορίσῃ τὴ γλώσσα του. Καὶ νὰ ὅπου τὸ ζήτημα τὸ ἔχει λύσει ἡ « ξερὴ λογικὴ ».

Ἐχοντας συμφέρον καὶ ἔχοντας ὠφέλειαν νὰ μὴ βρίζωμε, καὶ δυνάμενοι νὰ περιορίζωμε τὴ γλώσσα μας καὶ νὰ μὴ βρίζωμε, — δὲν πρέπει νὰ βρίζωμε, καὶ κάνομε φρόνιμα, νὰ μὴ βρίζωμε. Ἀπὸ τὸ λέει ἡ ξερὴ λογικὴ. Ὁ κ. Β. ὅμως, χωρὶς νὰ μᾶς ἀρνῆται τὸ συμφέρον ὅπου ἔχομε γιὰ νὰ μὴ βρίζωμε τοὺς Βουλγάρους, καὶ χωρὶς νὰ μᾶς ἀρνῆται ὅπως οἱ ὁμοθετεῖς μας ἔχουν πλερώσει πολὺ πολὺ ἀκριβὰ « ταῖς βρυσιαῖς » ταῖς δικαίαις μας, καὶ χωρὶς νὰ μᾶς δείχνῃ τὴν ὠφέλειαν, τωρινὴν ἢ μέλλουσαν, ὅπου θὰ εἶχαμε ἀπὸ ταῖς βρυσιαῖς, μᾶς παρακινεῖ νὰ βρίζωμε ἀποκαλώντας καὶ εὐλογημέναις αὐταῖς ταῖς βρυσιαῖς. Τοῦτο, καὶ μόνον τοῦτο, εἶν' ἐκεῖνο ὅπου ξεφεύγει κι' ὅπου δὲν τὸ λύει βέβαια ἡ ξερὴ λογικὴ.

Ὅσο γιὰ τὸ ἄρθρο τῆς αἵρεσις, λέγοντας ὁ κ. Βουτιεριδῆς ὅπως εἴμαστε δικαιολογημένοι. Ἄρῃ εἶχαμε τὴν καλὴ τύχη καὶ εἶχαμε γένει βασιλείου ἀνεξάρτητο, ν' ἀποσπασθῶμε ἀπὸ τὸν Πατριάρχη, ὅπως δὲν ἦταν ὅμως δικαιολογημένοι νὰ κάμουν τὸ ἴδιο καὶ οἱ Βουλγάροι, βρισκόμενοι ἀπουκᾶτω ἀπὸ τὸν Σουλτάνο, τοῦτο εἶναι σὰν νὰ ἔλεγε ὅπως ἐμεῖς ἐπειδὴ ἔχομε ἀποκτήσει καὶ κατοικοῦμε σὲ σπιτὶ δικό μας, εἴμαστε δικαιολογημένοι νὰ φορέσωμε σκουλαρίκια· καὶ ὅπως οἱ Βουλγάροι ὅπου δὲν ἔχουν ἀποχτήσει ἀκόμα σπιτὶ δικό τους κι' ὅπου κατοί-

κοῦν σὲ σπιτὶ ξένο, δὲν εἶναι δικαιολογημένοι νὰ τὰ φορέσωμε. Ἀλλ' ἂν οἱ Βουλγάροι εἶχαν ἓνα συμφέρον γιὰ νὰ τὰ κάμουν (καὶ κάποιον συμφέρον χωρὶς ἀμφιβολία θὰ εἶχαν), τοῦτο ὁ κ. Βουτιεριδῆς δὲν τὸ λαβαίνει τελείως ὑπ' ὄψιν του. Εἶχαν συμφέρον ἢ δὲν εἶχαν; Βέβαια εἶχαν. Καὶ λοιπὸν ἦταν δικαιολογημένοι. Ἐκαμν αὐτοὶ ὅτι τοὺς ὑπαγόρευε τὸ συμφέρον τους, καθὼς εἶχαμε κάμει κ' ἐμεῖς ὅ,τι μᾶς ὑπαγόρευε τὸ συμφέρον τὸ δικό μας. Ἡ μὴ δὲν τὸ ξέρουσαν κ' ἐκεῖνοι, ὅσο κ' ἐμεῖς τὸ ξέρομε, ὅπως ἡ θρησκεία ὑπηρετεῖ τὴν πολιτικὴν, ἐνῶ 'ποῦ ἡ πολιτικὴ ἐργάζεται κυρίως γιὰ τὸ καυμένο τὸ καρβέλι; Ὅσο γιὰ ταῖς φυλετικαῖς Ἐκκλησιαῖς ὅπου, καθὼς μᾶς πληροφορεῖ ὁ κ. Β., ἡ Ἐκκλησία ἢ Ὁρθόδοξη ἔχει νόμο καὶ δὲν ταῖς ἀναγνωρίζει κι' ὅπου γιὰ τοῦτο θεωρεῖ αἰρετικούς τοὺς Βουλγάρους ὅπου ἔχουν κάμει Ἐκκλησία δική τους, πιστεύω αὐτὸ νὰ μὴν ἔχει σχέσιν μετὰ τὸ δόγμα καὶ

μετὰ τὴν οὐσία τῆς θρησκείας καὶ ὅπου ἐπομένως τὸ ἐπίθετο αἰρετικός νὰ μὴν ἀρμόζῃ στὴν περίστασιν. Καὶ μ' ὅλο τὸ σχίσμα, οἱ Βουλγάροι ἀκολουθοῦν πάντα νὰ ἦναι χριστιανοὶ ἀνατολικοὶ ὁρθόδοξοι τὸ ἴδιο καθὼς εἴμαστε κ' ἐμεῖς καὶ μετὰ καμμία διαφορὰ ἀπὸ 'μᾶς. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια.

Ἐγὼ δὲν ἐθέλησα νὰ ἔβγω δικηγόρος τῶν Βουλγάρων μῆτε πρῶτα μῆτε καὶ τώρα. Καὶ τὸ σπιτὶ μου φυσικὸ εἶναι νὰ τὸ ἀγαπᾶω κάτι περισσότερο παρά ὅ,τι τὸ ξένο σπιτὶ, πρὸς τὸ συμφέρον τῶν παιδιῶν μου. Καὶ συμβουλεύοντας νὰ μὴ βρίζωμε τοὺς Βουλγάρους, τὸ ἔχω συμβουλέψῃ ὄχι μόνον ἐπειδὴ θέλω ἀπλῶς νὰ ὑπηρετήσω τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ πιστεύω ὅπως αὐτὸ εἶναι τὸ συμφέρον τοῦ σπιτιοῦ μου. Ὁ κ. Β. τὸ ἔχει ἀναγνωρίσει τοῦτο, καὶ τὸ ἔχει εἰπεῖ ρητῶς καὶ δημοσίως, καὶ τὸν εὐχαριστῶ. Ἔτσι κ' ἐγὼ ἀναγνωρίζω ὅπως ὅ,τι ἔχει εἰπεῖ ἐναντίον τῆς ἐδικῆς μου γνώμης καὶ συμβουλῆς, τὸ ἔχει εἰπεῖ ἐπειδὴ δὲν ἐμελέτησε καλὰ καὶ ὅσο ἔπρεπε τὸ ἀντικείμενο αὐτό, καὶ πιστεύω ὅπως μετὰ μιὰ νέαν ἐξέτασιν καὶ μετὰ μιάν νέαν σκέψιν θὰ συμφωνῆσιν κι' αὐτὸς μαζὶ μου.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΝΕΜΕΝΟΣ

ΔΕΣΨΟΙΝΙΣ καλῆς οἰκογενείας, ἡνωρί-
ζουσα τελείως τὴν Γαλλικὴν καὶ τὴν Γερμα-
νικὴν, ζητεῖ θεσιν παιδαγωγῶν ἀρὰ τινὶ οἰκο-
γενείᾳ εἴτε ἐνταῦθα, εἴτε ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ
τῷ ἐξωτερικῷ. Πληροφορίαι ἐν τῷ γραφείῳ
τοῦ „Νουμά“.

ΘΑΝΑΤΟΣ

Σκέδρωσε ὁ γέρος ποιητὴς ἀπ' τοῦ καιροῦ τὰ βέλ-
μα μέσ' ὅτ' οὐ τοῦ ἀκόμα ἀνθοῦν τῆς φαντασίας
[τὰ κρίνα,
στάζει ἀπ' τὰ χεῖλην του ἀπαλὰ τῆς καλωσύνης μέλι,
καὶ χύνεται ὅσπιν ὄψη του μίς ἡδονῆς ἢ ἀχτίνα.

Ἀσπρόμαλλος ὁ ποιητὴς κάθητ' ἐκεῖ ὅσπιν ἀκρη,
ἐνφ' ὅσπιν τοῖχο κρέμεται ὅσπιν ἔρμω ρεῖπιον ἢ λύρα,
τὸ παρεθῆρι ὀδύνηχο—θωρεῖ τὰ οὐράνια μάκρη,
καὶ ρεεῖ ἀπὸ τὰ μάτια του τῆς κλάσας ἢ πλημμύρα.

Ἄξαφνα ἢ βρῦση τῶν ματιῶν στερρεῖται. Καὶ πε-
[τίεται
ἀπάνου καὶ στὴ λύρα του τονίζει τὸν καῦμό του
καὶ ὅσπιν στερρὴν ἀχολογίαν τῆς λύρας, ὀδυέται,
[ὀδυέται,
καὶ τὸν φιλοῦν κάποιες σκιεὲς μεσ' ὅσπιν παραδαρμῶ
[του

ΡΩΜΟΣ ΦΙΛΥΡΑΣ

ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

(Ἀφιερώνεται ὅσπιν κ.
Ἐπουροῦ τῆς Παιδείας)

Εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ τελευταῖα μαθήματά του, ὁ κ. Χατζιδάκις μᾶς ἔδωσε τὸ μέτρο τῆς ἐπιστημονικῆς του εὐκρινείας· ὁ σοφὸς καθηγητὴς τῆς γλωσσολογίας δὲν ἐδίστασε ἐνφ' ἀκόμα ἀχνίζει τὸ αἷμα τῆς ὁδοῦ Σταδίου νὰ διακηρύττῃ ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς καθηγητικῆς ἔδρας του πῶς αὐτὸς ὑπὸ θεωρητικῆ, δηλαδὴ ἐπιστημονικῆ ἐποψί, εἶναι ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς, στὴν ἐφαρμογὴ ὅμως συντάσσεται μετὰ τοὺς Καθηριστάς. Αὐτὰ εἶπε ὁ καθηγητὴς καὶ οἱ φοιτηταὶ φυσικὰ χεῖροκρότησαν τὰ λόγια τοῦ καθηγητῆ των καθὼς μᾶς πληροφορεῖ ὁ «Ν. Ἄστου». Πέσο ξεπέφτει στὴ συνειδήσει τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου ὁ κ. Χατζιδάκις μετὰ τὴν ἀχαρακτήριστον αὐτῆ τακτικῆς του στὸ γλωσσικὸ ζήτημα, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ εἰπούμε ἐμεῖς. Γιὰ τὸν κ. Χατζιδάκι φαίνεται πῶς ἐφαρμόζεται τὸ ἀρχαῖον ρητὸ « πολυμαθία νόον οὐ διδάσκει »· ὁ ἀνθρωπος ἐσπούδασε γλωσσολογίαν, τόσα χρόνια διδάσκει τὸ μάθημα αὐτὸ καὶ δὲν ἔμπόρεσε ἀκόμα νὰ μορφώσῃ μιὰ γνώμην χωρὶς ἀντιφάσεις καὶ παραλογισμούς. Τὸ πολυβύβλητο ἄρθρο του στὸ Ἐγκυκλοπαιδικὸ λεξικὸ εἶναι πασίγνωστο. Ἐρχόμεθα ἐμεῖς σήμερον νὰ προσθέσωμε καὶ ἄλλες ἀγνωστες λεπτομέρειες στὸ Μωσαϊκὸ αὐτὸ τῶν γνωμῶν τοῦ καθηγητῆ τῆς γλωσσολογίας. Κα-

ΝΑΙΑ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ

6 Η ΖΩΗ ΜΑΣ Κ' Η ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΜΑΣ 6

Α'.

ΤΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΜΑΣ

Τὰ περιοδικὰ αὐτὰ ἦταν σημάδι τῆς ἀρρώστιας του καὶ βγήκαν μεσ' ἀπὸ τὸν κύκλο του. Οἱ διεθυν-
τές τους νόμιζαν, πῶς φέρουν τὸ γιαντρικὸ, μὰ δὲν ἔκαναν τίποτε ἄλλο παρά νὰ τὴν δυναμούνουν ἀσυνεί-
δητα μετὰ τὴν ἀτάξίαν τους σ' ὅ,τι τοῦ ἔδιναν νὰ δια-
βάσει. Ὅπως μᾶς λέει ἡ λογικὴ, ὅτι εἶναι ἰδιαιτέρη
τέχνη τὸ διάβασμα, γιὰ τὴν δὲ φτάνει μονάχα νὰ δια-
βάξῃ κανένας πολλὰ παρά πρέπει καὶ νὰ ξέρει τὸ
γιὰ τὴν διαβάξῃ τὸ καθεστὶ καὶ ὅτι πολὺ διαβάσμα χω-

ρὶς μέθοδο εἶναι ἀνώφελο τοῦ νοῦ κούρασμα, (*) ἔτσι κι'
ὅσοι θέλουν νὰ δώσωσαν σ' ἓνα κοινὸ νὰ διαβάσει πρά-
ματα, πῶς θὰ τὸ ἀνακορφώσωσαν, πρέπει νὰ ξέρουσαν τι
τοῦ δίνουσαν, νὰ νοιώθουσαν τὸ γιὰ τὴν καὶ νὰ χουσαν μέθοδο, ἀλ-
λιῶς ὁ κόπος τους εἶναι χαμένος καὶ κοντὰ στὰ ἄλλα καὶ
βλαβερός. Ἐκλείσαν τὰ δυὸ αὐτὰ περιοδικὰ μέσα στὶς
σελίδες τους ἔργα φιλολογικὰ μεγάλα κι' ἀριστοτεχνί-
ματα. Μὰ μετὰ τὸν τρόπο, πῶς τὰ δώσαν στὸ κοινὸ, τοῦ
δυναμώσαν τὴν ἀμφιβολίαν καὶ τὸ ἀνάγκασαν νὰ νομί-
σει, ὅτι ἡ φιλολογία δὲν εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὸ
πνευμά του ἥσπιν. Καὶ βλέπομε πόσο νεκρῶθηκεν ἡ
φιλολογικὴ κίνηση στὴν τόπον μας ἀπὸ τὸ δυὸ καὶ τρία
χρόνια. Πρῶτα, ἀπάνου στὴν θέρη τῆς ἀντιδραστῆς καὶ
τὸ ζῶντομα τῆς σκέψης, τολμοῦσαν καὶ τὰ γραμματὰ
νὰ ζητήσωσαν τὴν θέρη τους μέσα στὴν καθημερινὴν ζωὴ
μὰ σήμερον, ἐξὸν ἀπὸ κάποιες περιστάσεις, πῶς γίνεται
λόγος γιὰ φιλολογία ἀπὸ κάθε ἄλλη ἀφορμὴ παρά ἀπὸ
πνευματικὴ ἀνάγκη, τὸ κοινὸ δὲ δίνει καμιά προσοχὴ

* Essais de Philosophie, par Pierre Prevost
Tom. second Liv. II De l'art de lire.

οὔτε καὶ φροντίζει γι' αὐτὴ. Καὶ δὲ μπορεῖ ν' ἀρνηθεῖ
κανένας, ὅτι ἡ τέτοια κατάστασις εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς
ἐλλειψῆς περιοδικῶν, πῶς θὰ ἦταν ἱκανὸ νὰ δείξει κα-
θαρὰ τὴν ἀλήθειαν στὴ δουλιὰ του καὶ πῶς ἔχει τὴν
δύναμιν νὰ ξυπνήσῃ τὴν Νεοελληνικὴν σκέψιν.

Εἶχαν ὅλη τὴν ὄρεξιν νὰ γίνουσαν ἀρχηγοὶ πνευματι-
κῆς ἐπανάστασις καὶ νὰ κάνουσαν τὸν κάθε νέον Ἑλ-
ληνα συγγραφεὴ ν' ἀκολουθήσει καινούργιον δρόμον στὴν
τέχνην. Μὰ δὲ μπόρεσαν νὰ πετύχουσαν τίποτε ἀπ' αὐ-
τὰ, γιὰ τὸν τίποτε ὀδηγοῦσαν ἡ ἐργασίαν τους μετὰ
ἀνακατάτωμα, πῶς βασιλεῦσε στὶς ἰδέας καὶ στὴ σκέψιν.
Μέσα στὶς σελίδες τους ἔλεγε ὁ κανένας ὅ,τι ἤθελε με-
τὰ τὴν πῶ ἀπόλυτη ἐλευθερίαν καὶ χωρὶς νὰ ζητιέται ἡ
βαθιὰ ἀναλογία στὰ διάφορα ἔργα, πρωτότυπα ἢ ξένα,
πῶς δημοσίευαν. Τί ζητοῦσαν οἱ ἴδιοι οἱ συνεργάτες
τους νὰ κάνουσαν δὲ μᾶς τὸ δείξαν καθαρὰ καὶ σφά. Κα-
θένας ἀπ' αὐτοὺς ἔφερε καὶ δικὸν του θεὸ καὶ κανένας
ἤθελε νὰ φανεῖ, πῶς ἀρχηγὸς γίνεται.

Ἀπὸ τὸ δυὸ ἔβγιναν καὶ παρουσιάζουσαν γιὰ ὀδηγοὶ
τῶν νέων, πῶς πρωτόπαιναν ὅσπιν ἀγῶνα, οἱ ἀδέξιοι
μιμητῆς τοῦ Δ' Ἀννούτσου, ἀπὸ καὶ φώναζαν τὰ ἱ-
δια οἱ μαθητῆς τάχατες τοῦ Ἀνατόλ Φράνκ, ἀπὸ τὴν

παγγέλλομεν λοιπόν στον κ. Υπουργό της Παιδείας και στον κ. Μιστριώτη που ζητούσε την απόλυση του κ. Παλαμά, πως ο κ. Χατζιδάκις διδάσκει — έδιδασκε τουλάχιστο έδω και κάμποσα χρόνια — γραμματική της Δημοτικής, δηλαδή της χυδαίας, της άντεθνικής, της μαλλιαρής, αυτής τέλος που δεν μας αφήνει να τραβήξουμε ίσα για την Πόλι. Δυό χρονάκια εξακολούθησε τα άντεθνικά αυτά μαθήματα για τα όποια δεν έσκέφθηκε να διαμαρτυρηθί κανένα από τα πατριωτικά φύλλα, τα όποια τόσον φιλότιμα αγωνίζονται σήμερα να λύσουν το μέγα φιλολογικό ζήτημα... της πρώτης κυκλοφορίας. Και έδιδασκε με όρεξη με φανατισμό το μάθημα αυτό, για το όποιο και φροντιστήριο ακόμα είχε καταρτίσει πληρώνόμενος για την εργασία αυτή την άληθινή από το Δημόσιο. Και μήπως αυτό μόνο; ο κ. Whitney στο βιβλίο του «Αναγνώσματα περί των γενικών αρχών της συγκριτικής γλωσσικής» (σελ. 361) εκφράζεται περιφρονητικώτατα για τους λογίους Έλληνες λέγοντας για αυτούς «οι Έλληνες λόγιοι στερούνται γλωσσικής παιδείας και μεθόδου» (τα συγχαρητήριά μας κ. Μιστριώτη). Και ο κ. Χατζιδάκις που έχει μεταφράσει το αξιόλογο αυτό βιβλίο σε μια ύποσημείωσί του, αφού παραδέχεται πως τα λεγόμενα του συγγραφέα είναι άτυχως άληθινά, αφού θεωρεί άσύγγνωστον την άμέλειαν ότι η νεώτερα γλώσσα μας, δηλαδή η Δημοτική, έμεινε ακαλλιέργητη, ζητεί προς θεραπείαν του κακού τούτου, τί νομίζετε; τίποτε ολιγότερο παρά να ιδρυθί έδρα εν τῷ Ἑλληνικῷ Πανεπιστημίῳ, ὅπως υπάρχουν τοιῦται και στῆ Γερμανία και στῆ Γαλλία και στῆν Ἀγγλία. Παραπονείται ακόμα που δεν υποστηρίζονται οι άσχολούμενοι στῆ μελέτη της Δημοτικής. Τί λέτε λοιπόν; Είπε μεγαλύτερη βλασφημία για την καθαρεύουσα ο Ψυχάρης, ο Πάλλης, ο Εφταλιώτης, ο Παλαμάς; Και είναι να μη κάνουν δέκα επαναστάσεις οι κύριοι φοιτητές, και να μη σκοτωθούν τουλάχιστο είκοσι άνθρωποι όταν ο κ. Χατζιδάκις θεωρεί δυστύχημα που δεν έχουμε στο Πανεπιστήμιο έδρα της Δημοτικής με καθηγητή τον Πάλλη ή τον Ψυχάρη; Μια νέα φοιτητική στάσι ή επανάστασι θα μας παρέιχε τουλάχιστο την εύχαιρίστησι να θαυμάσωμε άλλη μιὰ φορά τις γλαφυρώτατες εκείνες φοιτητικές δηλώσεις με φράσεις σαν την ακόλουθη ακατόπιν της διεκτραγωδήσεως (!!!) της ιερῆς ἡμῶν γλώσσης...» ή προσκαλούνται οι φοιτηταί δια να κανονίσουν τὰς φάσεις

τὰς όποίας λαμβάνει τὸ γλωσσικὸν ζήτημα. Ἐχουν τόση κυριολεξία οἱ φράσεις αὐτὲς που ὀρισμένως συντάχτης τους θὰ εἶναι ὁ κ. Μιστριώτης ἢ ὁ κ. Κλέωνας Ραγκαβῆς.

Ἐδρα ἰδιαιτέρα ζητάει λοιπόν ὁ κ. Χατζιδάκις για τῆ διδασκαλία της δημοτικής, και πολὺ λογικά, δηλαδή ἐπιστημονικά, ἀφου ὁ ἴδιος πάλι στα «Ἀκαδημαϊκά Ἀναγνώσματα του» (σελ. 16) λέει ὅτι «ἐξήλεχθη ἔωλος ἢ δοξασία ὅτι μόναι αἱ ἀρχαίαι γλώσσαι ἔχουσι γραμματικὴν αἱ δὲ νεώτεραι οὐχί, ὡς δὴθεν οὐδὲν ἄλλο ἢ διεφθαρμένα ἀκανόνιστα καὶ ἀνάξια προσοχῆς τινος λείψανα τῶν ἀρχαίων οὐσαι» Ὅρισμένες σελίδες τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ἔπρεπε να ξανατυπωθούν και να σκορπισθούν στις τέσσερες ἀκρες τοῦ Ἑλληνισμοῦ για να ἀποδειχτῆ πως τὴν Καθαρεύουσα δεν τὴν πολεμάει τόσο ὁ Πάλλης ἢ ὁ Ψυχάρης, ὅσο ὁ για τὰ μάτια τοῦ κόσμου υπέρμαχος της κ. Χατζιδάκις. Ἐνα από τὰ συνθέστερα ἐπιχειρήματα τῶν καθαρολόγων εἶναι πως ἐμεῖς ἀπό ἀγνοια τάχα υποστηρίζουμε τὴ δημοτική. Να τί λέει για αὐτό ὁ κ. Χατζιδάκις (σελ. 14) αἰναι δοξασία ὅτι τὸ ὄρθως λαλεῖν γλώσσάν τινα εἶναι ἔργον ἀνώτερας παιδείας, και ὅτι καθόλου ἢ γλώσσα εἶναι προῖον παιδείας». Στὴν σελ. πάλι 70 μὰς δίδει τὴν πληροφορίαν, «ὅτι ἡ γραπτὴ Ἀττικὴ διαλεκτος δεν ἐσχηματίσθη κατὰ πκαλιότερα πρότυπα ἀλλὰ κατ' αὐτὸν τὸν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀνεπτυγμένων πολιτῶν λαλούμενον ζῶντα λόγον» Καὶ ἀφου ἡ Ἀττικὴ, δεν ἐσχηματίστηκε κατὰ τὴν Ὀμηρικὴν, γιατί ἡ δική μας γλώσσα να ἀποτελέση ἐξαιρέσι και να σχηματισθί σὸ καλοῦπι της Ἀττικῆς, ἀφου κατὰ τὸν ἴδιο κ. Χατζιδάκι, στο ἴδιο βιβλίο, (σελ. 194) εἶναι ἀγλωσσικὸν ἀξίωμα ὅτι σκοπιμῶς, κατὰ σκέψιν οὔτε προστίθεται οὔτε ἀφαιρεῖται ἐκ τῶν λέξεων τῆς γλώσσης οὐδέποτε οὐδὲ ἔνν.

Βουλγαρόφιλος, μὰς ὀνόμασε τώρα τελευταία ὁ κ. Μιστριώτης, και τὸ πατριωτικὸ σκυλολόδι ἀλλάλαξε, χτυπώντας χέρια και πόδια, για τὴν ἐξυπνάδα τοῦ χαριτόβρυτου καθηγητῆ. Τὴν ἀπάντησι στις πατριωτικὲς αὐτὲς παπαρδέλες ἀφήνουμε να τὴν δώτη ὁ κ. Χατζιδάκις με ὅσα λέει στὴ σελ. 370—371 τοῦ βιβλίου του «καιρός ἤδη να πεισθῶμεν ὅτι μέγα μέρος τοῦ τυπικοῦ, της συντά-

ξεως, πλειστοι σημασιαι και μέγα μέρος τῶν λέξεων ἠλλοιωθῆσαν σὺν τῷ χρόνῳ ὅπως πανταχοῦ της γῆς ἐν πάσῃ γλώσσῃ παρατηροῦνται σύμψασαι αἱ ἀλλοιώσεις αὐται, οὔτως ἀνάγκη να ὑποθεθί ὅτι ἐγένετο και ἐν τῇ ἡμετέρῃ, ἐκτὸς ἐάν τις πείσῃ ἑαυτόν, ὅτι αὐτὴ εἶναι Τέρας τι, οὔτε ἐξεισομένη οὔτε ἀλλοιουμένη κατὰ τοὺς γενικοὺς τῶν γλωσσῶν νόμους· εἶναι ἀνάγκη ἀπαραιτήτος να ἀποβάλωμεν τὴν ἀτοπωτάτην ἀνάμειξιν τῆς ψευδοῦς φιλοπατρίας και τῶν ἐθνικῶν προλήψεων μετὰ της ἐξετάσεως τῶν ἐπιστημονικῶν ζητημάτων, και να θελήσωμεν να ἴδωμεν ὀρθοτε δμμοσαι αὐτὰ τὰ πράγματα πως ἔχουσι, ἄλλως τε ἀφου οὐδένα θὰ δυνηθῶμεν δια τῶν δικηγορικῶν στρεψοδικιῶν να πείσωμεν».

Ἐλαβε γνῶσι ὁ κ. Υπουργός της Παιδείας τοῦ βιβλίου αὐτοῦ τὸ ὅποιο τόσον ἀδιάντροπα ὑπονομεύει τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα γράφοντας κοντὰ σ' ἄλλα ὅτι εἰς λύσιν τῶν ἐθνολογικῶν ζητημάτων ὑπάρχουσι σήμερον πολλῶ πλείονα και πολλῶ ἀκριβέστερα σωματικὰ και ψυχολογικά γνωρίσματα ἢ ἡ προφορὰ της γλώσσης (και καθόλου ἢ γλώσσα) ὅπως συμβαίνει και με τοὺς σημερινούς Γερμανούς, που δεν παύουν να εἶναι γνησιώτατοι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Γερμανῶν με τὸ να ἀλλάξει καταπληκτικὰ ἡ προφορὰ και ἡ γλώσσα των; Ἐάν ὁ κ. Μιστριώτης δεν ζητήση ἀπὸ τὴν κυβέρνησι να ἐμποδίσῃ τὴν κυκλοφορία τοῦ βιβλίου τοῦ Βουλγαροῦ Χατζιδάκωφ θὰ πῆ πως ὁ κ. Μιστριώτης εἶναι πουλημένος στὴν Πανσλαβιστικὴ Ἑταιρία!

Σπάρτη

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

Δαδῆς (σὲ ράφτικο). Πόσα θέλεις να μου κάνεις μιὰ φορεσιὰ ρούχα;
 Ράφτης. 150 δραχμές.
 Δαδῆς. Εἶναι πολλά. Σοῦ δίνω 100.
 Ράφτης. Πολὺ καλὴ, ἔς εἶναι (τοῦ παίρνει μέτρο).
 Φίλος (ἀφου βγῆκαν ἀπὸ τὸ ράφτικο). Δὲ μου λές, Δαδῆ, γιατί ἔκανες συμφωνίες; Τί σὲ μέλλει; 150 ἢ 100 δραχμές; Ἐπὸ ἔτσι κι' ἔτσι ποτὲς δεν πληρώνεις.
 Δαδῆς. Ναί εἶναι ἀλήθεια, μὰ πάλι δὲ θέλω ὁ ἄνθρωπος να χάσει περισσότερα παρ' ὅτι εἶναι ἀνάγκη. Ἀφου μπορεῖ να γλυτώσει με 100 δραχμές, γιατί να ζημιωθεῖ 150; Θὰ εἶναι ἀσυνειδησία.

ἄλλη μεριὰ ἀερολογούσαν ὅσοι καμώνονταν πως ἐνοιωσαν τὸν Ράτκιν, ἀπὸ τὴν παρὰ ἄλλη ὀργιάζαν οἱ ψευδοβουσιαστές στο Γκαῖτε. Μερικοὶ ἐβλαθῆκαν να μὰς πείσουν, πως φιλοσοφοῦν και κρίνουν με τὸν τρόπο τοῦ Νίτσι, ἄλλοι με τὸν τρόπο τοῦ Ἐμερσον κι' ἄλλοι με τοῦ Ταίν. Ἡ ποίηση ἀνεμοδέρνονταν — μιλῶ πάντα για ὅσα γίνονταν στα περιδικὰ αὐτὰ — γύρω στὸ Βερλαῖν ἀπὸ τῆ μιὰ μεριὰ κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη γύρω στὸ Μωρεάς· ἔκαναν πως συμβολίζουν ἀπὸ δῶ, κι' ἀπὸ κεῖ προσπαθοῦσαν να δείξουν πως βυθίστηκαν στὴ Γερμανικὴ ἔμπνευσι. Οἱ ψυχολόγοι ἀκολούθοῦσαν τις ψυχολογικὲς ἀρχὲς τοῦ «Mergure de France» κι' οἱ κριτικοὶ καταφρονοῦσαν κάθε σύστημα. Ὅλα γίνονταν χωρὶς κανένα σκοπὸ και χωρὶς μέθοδο, κι' ὅλα ἔφεραν στοῦ χαλασμοῦ τὸ δρόμο μονάχα, καθώς μὰς ἀπέδειξε καθαρά ἡ ἀξιοθρήνητη ἐλεῖνη φανέρωσι στὸ «Περιοδικὸν μας» μιὰς σειρῆς νέων ποιητῶν, πεζογράφων, κριτικῶν, που πέρασαν τοὺς δασκάλους τους και τοὺς ὀδηγούς τους στὴν ἀναρχία της σκέψης και της ἰδέας, κ' ἡ ἐρήμωσι τοῦ «Διόνυσου» ἀπὸ συνεργάτες, ὡς που ἀνυγκάστηκε να ζήσει τὴ λίγη ζωὴ του με μεταφρασες μόνο. Ἄν ὁ «Διόνυσος»

εἶχε για σκοπὸ του να μὰς γνωρίσει τὴ σύγχρονη ξένη φιλολογία ὅπως-ὅπως, δίχως ἀρχὲς και πρόγραμμα, πέτυχε τὸ σκοπὸ του, ὅπως πέτυχε και τὸ «Περιοδικὸν μας», ἂν ὄνειρό του ἦταν να γίνει νοικοκυρμένο οἰκογενειακὸ περιοδικὸ, καθώς τὴν «Εὐτέρπη», τὴν «Ἑθνικὴ Βιβλιοθήκη», τὰ «Μύρια Ὅσα», τὴν «Ἐστία» στα πρώτὰ της χρόνια.

Εἶναι λυπητερό πρᾶμα ν' ἀνασκαλεύει κανένας τὴ σκόνη τῶν πεθαμένων· μὰ γεννάει περισσότερη λύπη ἡ σκέψη, ὅτι μπορούσαν και πεθαμένα να σκορποῦν τὴ ζωὴ τὰ περιοδικὰ ἐκεῖνα, ἂν τὴν πρώτη και μεγαλειότερη θέση σ' αὐτὴ δεν εἶχεν ἡ ἀμφιβολία, που κλειούσαν μέσα στὴν ψυχὴ τους κ' οἱ διάφοροι συντάχτες τους. Κι' αὐτὴ ἦταν ἀφορητὴ να βλέπουμε σήμερα τοὺς περισσότερους δίχως ἰδέες ἀτομικὲς και δημιουργικὲς, δίχως προσωπικότητα, ἐκεῖ που θέλησαν να γίνουν ἀρχηγοὶ ἐπανάστασης. Και μπορεῖ να εἰπεῖ κανένας, ὅτι ἄλλοιως δεν ἦταν δυνατὸ να γίνει, ἀφου κι' αὐτοὶ βγῆκαν ἀπὸ κοινὸ, που ἀμφιβάλλει και που δὲ βρῆκεν ἀκόμη τὸ δρόμο της ζωῆς.

Ὅτι καλὸ — γιατί δεν ἔλειψε και τὸ καλὸ ἀπ'

αὐτὰ — κι' ὅτι κακὸ ἔκαναν γενικώτερα θὰ μὰς δοθεῖ ἀφορητὴ να τὸ εἰπούμε, ὅταν ἀργότερα μιλήσουμε για τὰ περιοδικὰ, που βγαίνουν σήμερα· γιατί ὁ λόγος ἔως ἐδῶ ἦταν για ὅσα κοιμοῦνται τὸν αἰώνιον ὕπνο.

Ἡ ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 γνωστοποιεῖ

ὅτι κατετέθη παρ' αὐτῇ τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν δια τὴν πληρωμὴν τοῦ τοκομεριδίου λήξεως 19)1 Ἰανουαρίου 1904 τῶν ἐξῆς Ἑθνικῶν Δανείων:

5 ο)ο 1881	πρὸς φρ. χρ. 4.—
5 ο)ο 1884	» » » 4.—
4 ο)ο 1887 (Μονοπωλιῶν)	» » » 4.—
5 ο)ο 1893 (Κεφαλαιῶσ.)	» » » 2.30
4 ο)ο 1902 (Ἑλλ. Σ.δ.)	» » » 10.50

Ἐν Ἀθήναις τῇ 3 Δεκεμβρίου 1903

(Ἐκ τοῦ γραφείου)